

Bakay Seksenbayev

(1932)

Bakay Seksenbayev 1932 yılında Çüy İlçesi Burana köyünde doğdu. 1949 yılında liseyi, 1962 yılında Kırgız Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesini bitirdi. 1960 yılından itibaren eserleri yayımlanmaya başladı. İlk kitabı 1970 yılında "Çındık cana Legenda (Gerçek ve Efsane)" adıyla yayımlandı. Ondan sonra da birçok den-

eme ve hikaye kitapları yayımlandı. 1980 yılından beri Yazarlar Birliği üyesidir.

ESERLERİ:

"Köñüldökü Caz (Gönüldeki Bahar)" (1972),

"Col Biyiktep Barat (Yol Gittikçe Yükselir)" (1972), "Açık Sır" (1983) vb.

Hikaye

CARAAT İZİ / YARA İZİ

Kün çañkaya tiyip, aylana üp tarta magdırayt. Col ceeginde boz ala çañga tüspöldöş çegirtkeler ulam tak sekirip, küñüdüñ ısıgıñan takançıktaganga cer tappagan-sıyt. Anın üstünö kakşıgan saydın aptabı ogo beter aylanani kuykalay turgansıp degele ikçam. Egerde talaa uşintip bir neçe kün tursa eginden emne kalat?

Abdan say ıldıy bastırıp kelatıp kanalda cetkende attan tüşüp, atının basmayılın boşottu da, oozdugun çıkarıp ceektegi çöpkö otko koydu. Kanalda suu melmildep, öröndögülörgö ömür bergensiyt.

- Barakelde, egerde sen bolbogondo bul öröndün körgön küñü emne bolmok, - dep Abdan kitelinip cakasın çeçip sıymıktana karayt.

- Bayagıday özön suular da bolboy, çöldömök ekenbiz. Kapıray, too suları emne bolgon? İlgeeri bala kezekte Tuura-Kayıñdın suusunan men agıp, atam karmap kaldı ele. Azır al cerde ketmendin sabınday suu cok. - Abdan ad çaldırıp, ceekte bir az oturup uşulardı eskerip koydu. Küröñ corgo bat ele kampanyan okşodu, bıskırınıp ilooloy baştıdı.

Kanaldın üstü çağında caadırap sugaruucu agregat turat, köp küñdön beri motoru iştebeyt, bul çarbaga cañı alınıp kelgendikten anın tilin bilgen kişi da cok, küzdün anı menen işi cok, küñdün ısıgına turuştuk bere albay çañkap barattı. Eç bolbogondo Şamşının suusu bolgon-do emne, eçak sugarılıp, koykoyup kalbayt bele. Kanaldın astı cağı ukmuş, saymalap koygondoy. Kişinin tüşünö cetken küzdük ali baş ala elek bolso da señselet.

... Soguş boloordun aldınkı cıldarı. Anda azırkıday kanal cok, tehnika da cok. Abdan baş bolgon on çaktı cigit koluna iş tüspöy turgan uçuru. Meldeşip on küñdön suuga tüşüp, cer caan egideri sugarıp, andan çıkıp çöp çapmay, tünküsün ay batkanda çömölö salmay, bir az çırım etip, tañ ata kayra cumuşka cönömöy...

- Çaştık ay, uşunun bardığı çaştık calın tura. Oşon-do bir çarçadım-çaalıtım degen sözdü ukpay ce aytkan emes ekenbiz, - Tulpar tuşunda, külük küñdön degen uşul tura. Emi mintip, arabadan çıkkan atka okşop, - dep Abdan butunun caraatın ötüktün tişinan karmalap koydu. - Sugatka tüşmök tursun, küñdün bürkölüşün murdatan bilip, carım can, cartı san bolduk. Oñbogon faşist emnelerdi gana kılbadıñ.

Güneş tam doğmuş, etraf havanın etkisiyle ağırlaşmaya başlamıştı. Yolun kenarında toprak renginde çekirgeler ha bire zıplayıp, sıcağın korunabilecekleri bir yeri bulamamış gibiydiler. Üstelik kuruyan nehir yatağının sıcaklığı daha da beter etrafı yakacakmış gibi tetikte. Eğer hava birkaç gün daha böyle giderse ekinden geriye ne kalır?

Abdan nehir yatağı boyunca ilerleyip gelip, kanala ulaşınca atından indi, adının koşum bağımlı gevşetti ve gemini çıkarıp otlamaya bıraktı. Kanalda su parılıyor, arazidekiler ömür veriyor gibiydi.

- Aferin, eğer sen olmasaydın bu arazileri ne yapardı, - dedi Abdan, elbisesinin yakasının düğmesini çözerken, sevinçle bakıp.

- Önceki gibi havza suyu da olmaz, çöl olurduk. Hayret, dağ suyuna ne oldu. Eskiden çocukluğumda Tuura-Kayın'ın suyunda akmıştım da, babam güçlükte kurtarmıştı. Şimdi ise orada çapanın sapı kadar su yok. - Abdan biraz oyalandı, kenarda oturup bunları hatırladı. Koru at çabucak şişmiş gibiydi, aksırıp sabırsızlanmaya başladı.

Kanalın üst tarafında sulama fiskeyeleri vardı, kaç gündün beri motoru çalışmıyordu, bu çiftliğe yeni alındığı için onun dilinden anlayan da yoktu. Güzün ise onunla işi hiç yoktu. Havanın sıcaklığına dayanamayıp ağırlaşmıyordu. Hiç olmazsa Şamşının suyu olsaydı neyse, çoktan sulanır; süzülüp kalmaz mıydı? Kanalın alt tarafı harika, sanki özenle süslenmiş gibi. İnsanın düşüne giren güzün ekilmiş ekinler hala yeşermemiş olsalar da dalgalanıyorlardı.

Savaşın başlamasından önceki yıllar. O zamanlar bugünkü gibi sulama kanalı yoktu, teknoloji yoktu. Abdan'ın başını çektiği beş on delikanlının başından işin eksik olmadığı zamanlar. İddialaşarak on günlüğüne suya ineler; toprağı ve ekinleri sulayıp daha sonra da ot biçme. Geceleyin ay batında otları bir yere yığma, biraz uyuyup, sabahleyin erkenden işe gitmeler...

- Ah gençlik, bunların hepsi gençlik ateşiymiş. O zamanlar bir kere bile yorulduğum sözünü söylememişiz, "Yağız at karşında, rahvan gününde" dedikleri buymuş. Şimdi böyle arabaya koşulan at gibi, - dedi Abdan ayağındaki yarayı çizmesinin sırtından kavradı. - Sulama şöyle dursun, havanın bozacağını bir gün öncesinden bilen, yarı canlı, yarım olduk. Kahrolası Faşist, neler yapmadın ki.

Canaraak batıştan kaldayıp çıkkan kara bulut too tarap menen ötüp ketken, sıyağı beri ele bolgondo bir tögüp ketti go. Köñülü bir az tıncıgan Abdan atın baktın kölökösünö baylap, özü mayekkanada kıyşaya cattu. Közü ilinip ketiptir. Üydün tuşuna ceñil maşına kelip, berilgen signaldan ulam oygonup, Abdan tura kaldı.

- Cogorku postton telefon çaldı. Şamşının suusu kırıptir. Traktordu ciberdim, oşonu burup kalalı. Al kaçan ele kirip cattu ele. - Başkı agronom Canıbek şaşılıp cönöp kaldı. Dağı beş-altı kişi bar eken, alardın kim ekenin ayırıp bilgen çok. Abdan küröñ corgogo ırıp minip, çoñ ketmendi kolgo aldı. Maşına çoñ colgo çıgıp kayırılığa küröñ corgo añız menen zımıradı.

Küügüm kirip kalgan. BÇK'nın say menen kesil-işken cerin kuruuçular kün muruntan cakşı casaşıptır, bir top ceri betondolup, suunu bağıttap turuucu şluzdar bakıbat ornotulgan. Egerde bular bolboso taş-kum aralaş kirgen suu kanaldı da buzup ketişi ıktımal eken. Suu korkunuçu bolgondo küyüüçü kızıl lampoçka alıstan köründü. Cogortodo şarıldap taştan taşka urungan suunun ünü ugulat. Kiyinki eki on cıldan beri Şamşının suusu kırıptir degen bolgon emes. Oşonduktan mınday şaşılış kabarı ön uçurap da kalgan. Çarbanın adamdarı bat ele çoğuluştı.

- Emne kılıu kerek? Kay cerden buruuga bolot?

Cerdin şartın Abdandan artık bilgen kişi çok. Mına uşundayda mınday adamdardın keñeşi kançalık paydaluu.

- Köp bolso cıyırma metr cerdin taşın, topuragın türtürüügö tuura kelet, kalganı eski nuk menen ketet, - dedi Abdan.

- Kaysı eski nuk? - Kelgenderdin biri surooluu kayırıldı.

- Azık alışçı. İlgeri bir kolhozdu ceri oşol arık menen suu iççü.

- Aga kança suu batat?

- Beri ele bolgondo cıyırma kulak. İlgeri aga suu tolo akkada atçan keçtire alçu emespiz.

Bul cerdegilerdin Azık alıştı bilgeni az ele. Canıbek, Düyşön bilçü, birok köptön beri al arıkka suu salınbagandıktan unutulup da kalgan.

- Tuura aytat baykem, - dep Canıbek cim dey tüştü. bardığı saydı boyloy öydö cönöştü.

Ras ele Abdan aytkanday bir az cerdi buldozer menen turtürsö, eski arıktın nugu açılıp, andan arı azık arık başlatat eken.

- Bayke munu kaydan körüp cürösüz. - Canıbek Abdandan ıntızarlanıp surap kaldı.

- Ee, balam, munu kazuuga bükül ayıldın suusu menen ösüp-öngönsñör. Munun özünçö tarıhı, özünçö injeneri, özünçö basıp ötkön colu bar. Anı cayınça aytıp berem, - dep Abdan ceekti közdöy bastı. Kalgandarı çoñ-çoñ taştardı çetke çıkarıp, buldozerdin soñunda.

Tündün bir okumu. Maşınanın farasın suu burçu cerge burup, bardığı bir az ubakıtka dımıy tüştü.

- Uşul cerdin taşın-kumun tereñireek alıp, türtsö suu özü ele bölünüp aga baştayt, kalganın kol menen, - dep Abdan kolundagı ketmeni menen suu burulçu cerdi

Biraz önce batıdan gelen kara bulut dağ tarafıyla gelip geçmişti, sanırım beri tarafa geldiğinde birazcık yağmıştı o kadar. Biraz rahatlayan Abdan, atını ağacın gölgesine bağladı ve kendisi salonda kıvrılarak yattı. Uyuya kalmıştı. Evin karşına araba gelip korna çalınca uyandı ve Abdan ayağa kalktı.

- Yukarı noktadan telefon ettiler. Şamşı'nın suyu yükselmiş. Traktörü gönderdim. Suyu çevirelim. O her zaman yükselmiyor ki. - Zirai işler müdürü Canıbek, aceleyle yola koyuldu. Ayrıca beş altı kişi daha vardı, bunların kimler olduğunu ayırt edemedi. Abdan doru rahvanına atlayarak bindi, büyük çapayı eline aldı. Araba ana yola çıkıp dönüncüye kadar doru rahvan tarlada koşturuyordu.

Karanlık çökmek üzereydi. BÇK'nın nehir atağıyla keşiştiği yeri inşaat ustaları iyi yapmışlardı. Birçok yeri beton yapmışlar, suyu yönlendiren tesviyeler yerleştirmişlerdi. Eğer bunlar olmazsa taş ve kumla karışık yükselen suyun kanala zarar vermesi de mümkünmüş. Su tehlikesi olunca yanan alarm lambası uzaktan göründü. Yukarıda şarıl şarıl akarak taş çarpan suyun sesi duyuluyordu. Son iki on yıldan beri Şamşı'nın suyu hiç bu kadar yükselmemişti. Bu yüzden böyle acil haber ender duyulmuştu. Çiftliğin adamları çabucak toplandılar.

- Ne yapmak lazım? Nereden suyu çevirmek gerek?

Yerin durumunu Abdan'dan iyi bilen kimse yoktu. İşte böyle durumlarda bu gibi adamlara danışmak ne kadar önemli.

- En fazla yirmi metre yerin taşını, toprağını kazıyıp öteye taşımak gerek, kalanı eski yolla gider, - dedi Abdan.

- Hangi eski yol? - Gelenlerden biri soruyla döndü.

- Azık Alış var ya. Eskiden bir kolhozun toprakları bahsettiğim nehirden su içerdi.

- Ona ne kadar su sığar?

- En azından yirmi kulaç. Eskiden ona su dolduğunda atla geçemezdik.

Buradakilerden Azık Alış'ı bilenler azdı. Canıbek, Düyşön bilirdi ama çoktan beri bu yatağa su gelmediğinden, unutulmuştu.

- Doğru söylüyor ağabeyim, - dedi Canıbek ve sesi ni kesti. Hepsı nehir yatağı boyunca yukarıya doğru yöneltiler.

Gerçekten de Abdan'ın dediği gibi biraz yeri dozerlerle kazınca eski yatağın yeri ortaya çıktı, ötesi ark başlıyordu.

- Ağabey, bunu nerden gördünüz. - Canıbek Abdan'dan imrenerek sordu.

- E, oğlum, bunu kazmaya bütün köyün suyu ile birlikte büyüdünüz. Bunun özel tarihi, özel mühendisi, kendine özel geçmişi var. Yerine gelince anlatırım, - diye Abdan kıyıya doğru yürüdü. Diğerleri, koca koca taşları yatağın dışına çıkardılar, dozerin gerisinde.

Gecenin ilerleyen saatleri. Arabanın farlarını suyun çevrileceği yere çevirip hepsi biraz dinlenme fırsatı buldu.

- Buranın taşını, kumunu derince alıp kazılırsa, suyun kendi ikiye bölünüp akmaya başlar, kalanını ise el ile, - diyen Abdan elindeki çapası ile suyun yönünün

körsöttü. Buldozer kürüldöp, cütkünö berip aldındağı kalagı menen kürgüşötüp taştı kumdu türtüp ağımdı közdöy cılıp barattı. Uşunu ele kütüp trugansıp suunun bir bölüğü cañı açılğan nuk menen şarıldap aktı.

- Emi traktordu çıkarıp çetke toktot, kalğanı kol menen bütçü cumuş - dep Abdan özü baş bolup çeçinip, bölündü bolup caylap kalğan suuga kirişti. Taştardı tizip, suunun köbün Azık arıkka burup catıştı. Añğıça suu şarıldap, neçen cıldar boyu kakşıp catkan eski arıkka toloor tolbos ağıp barattı. Bir maalda bel kırçooloruna çeyin suunu keçip, tosup cürgöndör ceekke çığıştı.

- Boldu emi, andan körö sugatçılardı dayard-abasañar suu talaaga ketet dep eskertip Abdan ötüğün çeçti.

- Siz körsötüp berip tursañız ele bolmok eken dedi Canıbek, kögörüp, kaltırğan buttu körüp.

- Eç nerse emes, uşul Azık arıkka ilgeri algaçkılardan bolup suu salğan da uşul but bolçu, - dep Abdan sıymıktana süylödü. Birok oñ butu özgöçö kögörüp, kaltırıp turdu.

- Üşüdüñüz bü?

- Kaydan üşüyün. Bul butum caramsız emespi.

- Emne bolup?

- Mobu cerdi kördüñüz? - dep tamanındağı barmak basım cerdi körsöttü Abdan. - Oskolka bar. Otuz beş cıl boldu. Alınbayt dep koygon.

- Uşunu menen suuga kirbey ele koyboysuzbu. Başkabız dale cetet elek da, - Düşön maşınanın oturguçunun aldınan kurgak çüpürök alıp çıgıp Abdandın butun kımıptap oroy baştadı. Ezilip ketken tura. Tim ele koyboy.

Abdan çıdamkaylık kılıp unçukpaganı menen çeke-si terdep cattı.

- Kabinaga oturuñuz, attı baldardın biri minip barat, dedi Düşön.

Maşına saydan öto bereerde tañ agara baştadı. Bardıgının köñülü caylanıp, suu burulsa da Abdan tištenip kelatti. Üydün tuşuna kelip bardığı taray bergende Düşön menen Canıbek Abdanga karaştı. Öñü kumsara tüşüptür.

- Temperaturası cogoru, - dedi Canıbek. - Suuk tiyip kaldı go.

- Cook, suuk tiybey kalsın, uşul eski caraattın kesepeti go, - dedi Abdan özünün şeksingenin ayttı.

- Bul cerde turganda emne, andan körö tüz ele dokturğa alıp baralı, - Canıbek Düşöngö keñeş saldı.

- Meyli, Anday bolso men jigulini ele aydayın, - dep Düşön maşınanı üyün közdöy burdurdu. Abdandı aldığa oturguzup, rulda Düşön. Canıbek artkı orundukta. Bat ele oorukanaga cetip kelişti. Dejurnıy vraç gana bar eken. Abdandın butun körö koyup, booru açdı.

- Mınçalıkka çeyin kantip çıdadıñız?

- Bügün ele deysizbi. Otuz beş cıldan beri.

Dejurnıy knopkanı basaar menen eki medsestra kirip keldi.

- Posilkanı alıp keliñizder, - dep aytar menen eköo çıgıp ketiştı.

değiştirileceğı yeri gösterdi. Dozer gürlüyüp ileriye atıldı ve önündeki kepçesiyle yığınla taşı, kumu iterek akıma doğru ilerledi. Sanki bunu bekliyormuş gibi suyun bir bölümü yeni açılan yolla şırıldayarak aktı.

- Şimdi traktörü çıkar ve kenara park et, kalanı ile bitecek iş, - dedi Abdan, kendisi ilk üstünü çıkardı ve bölünerek akan suya girdiler. Taşları dizip suyun fazlasını Azık kanalına döndürdüler. O anda su şırıldayarak, yıllar boyu susuz kalan eski su yoluna dolar dolmaz akıverdi. Bellerine kadar suya girip, suyu yönlendirmeye çalışanlar dışarı çıktılar o arada.

- Yeter artık, bundan sonra sulamacıları hazırlamazsanız, boş araziye gider, diye hatırlatan Abdan çizmesini çıkardı.

- Siz sadece göstermeniz yetermiş, - dedi Canıbek, morarmış ve titreyen ayaklarını görüp.

- Önemli değil, bu Azık kanalına ilklerden olup su akıtan da bu ayaklardı, - dedi Abdan gururla. Fakat sağ ayağı özellikle fazla morarmıştı, titriyordu.

- Üşüdüñüz mü?

- Neden üşüyeyim. Bu ayağım bir işe yaramıyor ki.

- Ne oldu?

- Şurayı gördün mü? - diye tabanındaki parmak kadar bir yeri gösterdi Abdan. Mermi var. Otuz beş yıl oldu. Alınamaz dediler.

- Bununla keşke suya girmeseydiniz. Biz yeterdik. - Düşön arabanın koltuğunun altından kuru bez çıkardı ve Abdan'ın ayaklarını sarmaya başladı. Uyuşmuştu. Keşke girmeseydiniz.

Abdan metanet göstererek ses çıkarmamasına rağmen alnından ter akıyordu.

- İçeride oturun, atı çocuklardan biri binerek götürür, dedi Düşön.

Araba nehir yatağından çıkarken neredeyse sabah olmuştu. Hepsi neşe içinde olsa da, suyun yönü çevrilmiş olsa da Abdan dişlerini sıkarak geliyordu. Evin önüne gelip herkes dağılmaya başlayınca Düşön ile Canıbek Abdan'a baktılar. Beti benzi solmuştu. S

- Ateşi yüksek, - dedi Canıbek. Soğuk aldı sanırım.

- Hayır, soğuktan değil, herhalde eski yarasının etkisi, - dedi Abdan, kendi tahmini dile getirerek.

- Burada durmanın bir anlamı yok, hadi hemen doğruca doktora gidelim, - Canıbek Düşön'e danıştı.

- Tamam, o zaman ben Ciguli'yi süreyim, - diyen Düşön, arabanın direksiyonunu evine doğru kırdı. Abdan'ı öne oturtular, direksiyonda Düşön. Canıbek arka koltukta. Çabucak hastaneye ulaştılar. Sadece nöbetçi doktor vardı. Abdan'ın ayaklarını görünce, içi acıdı.

- Bu zamana kadar nasıl dayandınız?

- Sadece bugün mü diyorsunuz. Otuz beş yıldan beri.

Nöbetçi doktor düğmeye basar basmaz iki hemşire içeri girdi.

- Malzemeleri getiriniz, - diye söyler söylemez ikisi de dışarı çıktılar.

- Ubara kılbañız kızdardı. - Abdan ileriñki ötündü.
- Çok, azır emes, bir top küngö basam dep araket
kılbañız. Irbap ketken tura. Ayıgasız. Kansız ayıgasız. -
Dejuriy vıraç özü hirurg eken, tak kese ayttı.
- Bizdin çarbanın ak niyet veteranı. Bolboy suu bay-
laşam dep, Canıbek bolgon okuyanı tökpöy-çaçpay aytıp
berdi.
- Beker kılğan. Murda ele kelse mınçalık bolboyt ele,
dep vıraç Abdandı palatasına cönötüp koyup, aytıp turdu.
- Anın üstünö suuk da tiyip kalğan okşoyt. Demigip
turat.
- Cardamıñızdı ayabañız. İş degende et-betinen ketip
cürüp... dep Canıbek menen Düyşön tışka çığıştı...

Soguş düşmandın cerinde cürüp cattı. Abdan
takşalğan çalğınçı bolup köp maanilüü tapşırılardı
atkardı. Mezgil may ayının baştalışı. Kañçalık çabuul
küçünö alıp, soguş Berlindin bosogosunda cürüp catsa
da çıgım bolboy koygon çok. Oşondoy kanduu sal-
gılaştın birinde Abdan oturgan bukturmağa cakın cerde
bomba carıldı. Bırksıgan topurak Abdandı köömp kaldı.
Ölü-tirüüsü bilinbey kulağı tunup nes bolgon Abdandı
topuraktan suurup çığıştı. Sañçastka tapşırıp, kalğandarı
saparın ulagan. Abdan köptön tilegen ceñiş künün kör-
böy sañçasttan sañçastka kotorulup oturup, ubakıtın
kañça ötkönün bilbedi. Aradan köp kündör, aylar ötüp-
tür. Ceñiş maryamı eçak mayramdalıp, soguştan aman
kalğandar kaytıp catışkan eken.

- Men kaysı cerde catam? - dep suradı Abdan tilge
kelgende.

- Kievdesiñ.
- Kañça boldu?
- Carım cıl.
- Carım cıl?
- Ooba.
- Soguş emne boldu?
- Ceñgenbiz. Sizge köp süylöögö bolboyt, cooker.

Bardıgım sakayganiñızda aytıp berem.

- Ceñmekpiz. - Abdan dağı bir kaytalap unçukpay
kaldı. Ubakıtın mınçalık köp ötkönün baamdap, baam-
day albay köñülü aynıy tüştü.

- Ooruulu süylödü, - dep süyünçülödü medsestra
vıraçka.

- Süylömök. Birok dağı eskertemin, köp süylöt-
pöñüz. Bul kişiğe öto süyünüügö bolboyt azırınça.
Ayabay etiyat boluñuz. - Vıraç dağı bir iret caraattı körüp
köñülü tınçıy cañı darılardı cazdı.

Murdakıga karaganda tezireek oñolo baştağı.
Keede keede gana, ceñdik, - degen sözdü kaytalaganı
bolboso süylöo degen çok.

- Bul öñümbü, tüşümbü, Rakıya bolup cürbösün,
ce samap kelatkindikten okşoşup kettibi, oşondoy boldu
go. Bolboso men taanıbasam, al taanıyt ele da. Oşondoy
kantip bolsun. Koy, oygo ceñdirbeyinçi, - dep bir azga
kökürök basıp, köçö öydö cönödü.

- Boşuna yormayın kızları. - Abdan son bir çabay-
la rica etti.

- Hayır, şimdi değıl, birkaç gün boyunca yürümeye
kalkışmayın. İlerlemiş. İyileşeceksiniz. Kansız iyileş-
eceksiniz. - Nöbetçi doktorun kendisi cerrahtı ve kesip
attı.

- Bizim çiftliğin iyi kalpli emektarı. İnatla yardım
edeceğim diye... Canıbek olanları ayrıntılarıyla anlattı.

- İyi etmemiş. Öncen gelmiş olsa bu kadar olmazdı
dedi doktor. Abdan'ı odasına gönderdikten sonra.

- Üstelik soğuk da almış. Soluk alışları ağır.

- Yardımlarımızı esirgemeyiniz. İş deyince kendini
parçalıyor... Diyerek Canıbek ile Düyşön dışarı çıktılar.

Savaş düşman topraklarında sürmekteydi. Abdan,
uzman bir keşif olarak birçok önemli görevi başarıyla
yerine getirdi. Mayıs ayının başlarıydı. Her ne kadar
karşı saldırı şiddetlenmiş, savaş Berlin'in kenarında
olsa da elbette kayıp da verildi. Böyle şiddetli bir
çarpmada Abdan'ın bulunduğu siperde yakın bir yere
bomba isabet etti. Etrafa sıçrayan toprak Abdan'ı
gömdü. Ölü ya da sağ olduğu belli olmayan ve kulağı
yaran sesten bayılan Abdan'ı topraktan çıkardılar.
Revire götürüp diğerleri çarpışmaya devam etmişlerdi.
Abdan çok istediği zafer gününü göremedi, revirden
revire giderek, ne kadar zaman geçtiğini de fark etmedi.
Aradan çok günler, aylar geçmişti. Zafer Bayramı çok-
tan kutlanmış, savaşta sağ kalanlar çoktan dönmüştü.

- Ben neredeyim? - diye sordu Abdan kendine
geldiğinde.

- Kiev'desin.
- Ne kadar oldu?
- Yarım yıl.
- Yarım yıl?
- Evet.
- Savaş ne oldu?

- Kazandık. Fazla konuşmamalısınız asker.
İyileştiginizde hepsini anlatırım.

- Yenecektik zaten. - Abdan bir kere daha tekrar etti
sonra sesi kesildi. Bu kadar çok vaktin geçip geçmediğini
doğrusu tam olarak algılayamadı.

- Hasta konuştu, - dedi müjdeledi hemşire doktora.
- Konuşacaktı. Fakat yine tekrar ediyorum fazla
konuşturmayın. Şu anda çok konuşmaması gerekiyor
hastamızın. Çok dikkat edin. - Doktor bir kez daha
yarayı kontrol etti ve rahatlayarak yeni ilaçlar yazdı.

Öncekine göre daha çabuk iyileşiyor. Ara sıra
"yendik" sözünü tekrarlamasa pek konuştuğu da
yoktu.

- Gerçek mi yoksa düş mü, Rakıya olmasın yoksa
hayal ettiğim için mi ona benzedi, sanırım öyle oldu.
Yoksa ben tanımasam bile o elbet tanırdı. Böyle bir şey
nasıl olsun. Hayır, düşüncelerime yenilmeyeyim, - deyip
biraz rahatladı ve sokaktan yukarıya doğru yürümeye
başladı.

Tün eçak kirgen. - El tamagın içip, catuuga baş koygonur. Apam emne kılıp cattı eken, - dep cürögü düpölüp kelattı Abdan. Üyündö carık çok. Öydörök basıp, Kemeldikine kirdi, aytkanday ele catkanga kamınıp catıştırtı.

Salomaleykum, - dedi Kemel.

Bardığı seleyip nes bolo tüşüşti.

- Taanıbay turasıñbı, Kemel?

- Abdansıñbı? - Kemel közün açıp-cumup daanalap karadı.

- Tak özü.

- Aman-esen keldiñbı, bayke? - al emi gana turup Abdanga boyun taştadı.

- Baldar uktap kaldı, özüm süyünçülöyün dep, sarayga baylangan attı caydak minip çaptı gürttü közdöy.

Ene dala saançı bolup cürüptür. Ukkan kulagina işenbey deldeydi.

- Apa, baykem keldi, bol cürü!

- Aylanayın aksarbaşıl. Oo, Kuday! Çınbı-tögünbü?

Ene balbalaktap çurkap kelattı, artınan çubap başka saançılar.

Bir zamatta Kemeldin üyü azan-kazanbazar bolup ketti. Ene kelgençe Abdan şineelin çeçip, gimnasterkaçan, caylanıp oturgan ele. Töşündö Dañk ordeninen eköo, medaldar caltırıy.

- Karaldım, - dep bir gana ayttı ene, andan arı eç nesre debedi, balasın kuçaktağan boydon karışıp kalıptır. Ayaldar kolun çıkarıp algandan kiyin da köptön kiyin barıp es aldı.

- Da, soğuş degen soğuş, korgoşun kan dep uçat, can dep uçat. Oşondo bizdi öldü deşip bir cerge çoğultup kömmökçü boluşkan, andan kiyin men belorus küzöçülördün cardamı menen tirüü ekenim anıktalıp, aradan kündör öto partizandarga koşulgam. Egerde men cañılbasam oşol kün on beşinçi oktyabr bolçu, - dep Abdan başınan ötkörgöndörün bayandap oturdu.

- Munun bardığı soğuşun kesepeti, - dedi Abdan.

- Azır kandaysıñ?

- Turmuşka çıkkam.

- Kimge?

- Uşul kolhozun direktoruna.

- Balam, Rakıya ak batamdı alıp ketken, özüm uruksat bergem. Kadır-köñülübüz kalışkan çok, - dep ene ortogo tüşö kaldı.

- Rakıyanı bilem, apa. Eç kaday taarınıç boluşu mümkün emes. Turmuşton agımı oşol. Abdan Rakıyanı karadı. - Kep biylikte emes, işi kılıp seni cakşı tüşüşsö boldu. Baldar barbı?

- Eköo.

- Saga cakşılıktı gana kaalaym Rakış.

- Rahmat, Abdan!

Askerden kelgendegi algaçkı tün oşentip ötkön.

Çoktan gece olmuştı. İnsanlar yemeklerini yemiş yatmaya hazırlanıyorlardı. Annem acaba ne yapıyor? - diyerek kalbi heyecanla çarpıyordu Abdan'ın. Evinde ışık yanmıyordu. Biraz daha yukarıya doğru yürüdü ve Kemal'in evine girdi, tam da yatmak üzereydiler.

- Selamün Aleyküm, dedi, Kemal.

Hepsi şaşkınlıktan bayılacak gibiydi.

- Taniyamadın mı Kemal.

- Abdan sen misin? Kemal gözlerini iyice açarak dikkatlice baktı.

- Tam kendisi.

- Hoş geldin, ağabey, - o şaşkınlığından sıyrılarak, şimdi Abdan'ın boynuna sarıldı.

- Çocuklar uyudu, ben müjdeleyeyim diyerek ahırda bağlı ata koşumsuz binerek koşturdu karanlığa doğru.

Annesi de hayvanları sağlamakla meşguldü. Duyduklarına inanmadı, afalladı.

- Anne, ağabeyim geldi, hadi gidiyoruz!

- Kurban olduğum yavrım. Allah'ım! Gerçek mi yalan mı? Anne koşarak geliyordu, arkasından diğer saçıcılar.

Bir anda Kemal'in evi ana bana gününe döndü. Annesi gelene kadar Abdan asker elbisesini çıkarmış, eşofmanıya rahat bir şekilde oturmaktaydı. Göğsünde Şeref Nişanından iki tane, madalyalar parıldıyordu.

- Kurban olduğum, - diye bir kez söyleyebildi anne, sonra hiçbir şey söyleyemedi, evladına sarılmış halde sanki taş kesildi. Kadınlar ellerini çözdükten sonra da uzun bir süre kendine gelememi.

- Evet, savaş savaştır, kurşun kan diye uçar, can diye uçar. O zamanlar bizi öldü diye toplayıp bir yere gömecek oldular, sonra ben Belarus bekçilerin yardımıyla sağ olduğum anlaşıldı, günler sonra partizanlara katıldım. Yanılmıyorsam o gün 15 Ekimdi. - dedi Abdan, başından geçenleri anlatırken.

- Bunların hepsi savaşın getirdiği felaket, - dedi Abdan. Şimdi nasılsın?

- Evlendim.

- Kiminle?

- Bu kolhozun müdürüyle.

- Oğlum, Rakıya benim duamı alarak gitti, ben izin verdim. Birbirimize kırgınlığımız yok, - diye araya girdi.

- Rakıya'yı biliyorum anne. Hiçbir şekilde darılmam mümkün değil. Hayat bu. Abdan Rakıya'ya baktı. - Asıl olan beylik değil, seni doğru anlasın yeter. Çocuk var mı?

- İki tane.

- Sana iyi dileklerimi sunuyorum Rakış.

- Sağ ol, Abdan!

Askerden geldiği ilk gece böyle geçmişti.